

Sprawozdanie

Komisji bankowej o działalności Patronatu nad spółkami oszczędności i pożyczek i innymi spółkami rolniczemi.

Wysoki Sejmie!

Przekazane Komisji sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 4. sierpnia 1908 L. 78.762, obejmujące działalność z lat 1906 i 1907 i alegat tego sprawozdania t. j. Rocznik statystyczny spółek systemu Raiiffeisena za rok 1907, wykazuje dalszą pracę Wydziału krajowego, względnie Biura Patronatu, w ciągu dwóch lat tem sprawozdaniem objętych.

Gdy jednak poprzednie sprawozdanie Komisji bankowej, przedłożone Wysokiemu Sejmowi referatem Komisji z dnia 18. marca 1907 L. 2.217, nie przyszło na porządek dzienny obrad sejmowych, Komisya — dla ciągłości pracy — niektóre daty z tego swojego zeszlorocznego sprawozdania przypomina.

W ten sposób niniejsze sprawozdanie Komisji bankowej odnosi się do działalności Patronatu w ciągu ostatniego trzechlecia.

Postęp akcji Wydziału krajowego był w tym okresie czasu znakomity. Z końcem roku 1905 spółek oszczędności i pożyczek pod opieką Patronatu było 486. Przybyło takich spółek w ciągu lat dwóch 723, a jeszcze przybyło w roku bieżącym 77 spółek, tak, iż potrącając trzy. spółki, które usunięte zostały z pod Patronatu, wykazuje Wydział krajowy z końcem czerwca 1908 takich spółek 797. Obecnie ilość ich doszła 840.

Funduszków własnych posiadały te spółki z końcem roku 1907:

w udziałach	1,131.275 K
w funduszach rezerwowych	904.454 „
razem	2,035.729 K
wkładek oszczędności	25,542.378 „
zaciągniętych pożyczek	3,087.410 „

Stosunek przeto funduszków własnych spółek do kapitałów obcych wyraża się cyfrą 1:14 podczas gdy w zeszlorocznym sprawozdaniu Komisji bankowej mieliśmy cyfrę 1:13. Komisya podnosi z uznaniem, że od czasu ostatniego sprawozdania komisyjnego z roku 1907 fundusze własne spółek prawie podwoiły się, zaś ogólny stosunek funduszków tych do kapitałów obcych prawie ten sam pozostał, co jest wymownym wyrazem solidności tych instytucyj.

Wydział krajowy konstatuje w swem sprawozdaniu, że wprowadzenie w życie krajowej centralnej kasy dla spółek rolniczych dotychczas nie nastąpiło, gdyż sankcjonowanie odnośnych uchwał sejmowych jeszcze nie nadeszło. Wydział wyraża nadzieję, że nastąpi to z początkiem przyszłego roku.

Pomimo tak wielkich postępów na polu zakładania spółek oszczędności i pożyczek, Wydział krajowy przewiduje, że akcja ta nie wcześniej, jak w ciągu 8 do 10 lat ukończoną zostanie. Dotychczas bowiem dopiero połowa gmin została wciągnięta do organizacyi Spółek systemu Raiffeisena, a inicjatywa z ramienia kraju prowadzona trwa już lat 9. Trzeba będzie jeszcze pracować w tym kierunku przez czas nie krótszy od niniejszego okresu i wydać na koszt około 300.000 K, co wobec niezmiernego pożytku tych instytucyi jest wydatkiem wcale niedużym, aby organizację kredytową włościństwa w tych spółkach doprowadzić do zakończenia.

Wobec tak intensywnej pracy w kierunku tworzenia spółek kredytowych, a równoczesnej kontroli nad założonemi już spółkami, z natury rzeczy prace organizacyjne Patronatu, dotyczące innych spółek rolniczych, doznały pewnego zastoj.

Komisya bankowa nie uważa tego za objaw ujemny, owszem Komisya powołuje się na swoje zeszloroczne sprawozdanie, w którym z naciskiem podniosła, że zdaniem Komisyi, głównem zadaniem Patronatu powinny pozostać spółki oszczędności i pożyczek.

Z tem zapatrywaniem Komisyi zgodził się de facto Wydział krajowy, gdyż w ostatnim sprawozdaniu swoim konstatuje, że doświadczenia przy zakładaniu innych spółek nie zachęcają do generalizowania tej akcji, która też od r. 1907 uległa stagnacyi.

Komisya widzi w tem gwarancję, że działalność Wydziału krajowego, względnie biura Patronatu, na polu organizacyi spółek włościńskich i w latach przyszłych będzie kierowaną tą samą dojrzałą rozważą, jak w ciągu dziewięcioletniej dotychczasowej pracy organizacyjnej.

Wydział krajowy nie przyszedł jeszcze do ostatecznej konkluzyi w kwestyi popierania rozwoju spółek handlowo-rolniczych w naszym kraju. Zdaniem Komisyi, istniejące już w kraju naszym organizacje handlowe powinny być wezwane do współdziałania, gdyż mają one już zebrane na tem polu doświadczenia, którego nic nie potrafi zastąpić.

Komisya zgadza się na wszystkie wnioski Wydziału odnoszące się do etatu biura Patronatu i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad spółkami oszczędności i pożyczek i nad innymi spółkami rolniczymi.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby przystąpił do załatwienia uchwalonej przez Sejm przed dwoma laty sprawy założenia „Krajowej centralnej kasy dla spółek rolniczych“.

III. Sejm uchwała następujące zmiany w etacie biura Patronatu:

a) dodatek aktywalny dyrektora biura Patronatu podwyższa się na kwotę 1.472 K rocznie;

b) stwarza się w biurze Patronatu stałą posadę zastępcy dyrektora z płacą roczną 4 800 K, dodatkiem aktywalnym 1.288 K, dwoma dodatkami pięcioletnimi po 600 K i jednym dodatkiem trzechletnim na 400 K;

c) ustanawia się posadę stałego sekretarza w tem biurze z płacą roczną 2.800 K, dodatkiem aktywalnym 960 K i czterema dodatkami trzechletnimi po 200 K, a zwija równocześnie posadę korespondenta;

d) ustanawia się cztery posady starszych lustratorów w miejsce jednej takiej posady i dwie posady stałe młodszych lustratorów.

Pobory z temi posadami połączone są:

Starszy lustrator stały pobiera:

płacy rocznej	2.800 K
dodatek aktywalny	960 „
cztery dodatki trzechletnie po	200 „

Młodszy lustrator stały pobiera:

płacy rocznej	2.200 K
dodatek aktywalny	768 „
trzy dodatki trzechletnie po	200 „

e) zamiast istniejących czterech posad prowizorycznych lustratorów z jednokową płacą — zaprowadza się przy dwóch tych posadach po 3.600 K i dwie posady po 2.800 K;

f) Sejm postanawia, że urzędnicy na posadach biura Patronatu stabilizowani podlegać będą tym samym przepisom przy wymiarze emerytury, dodatków pięcioletnich i trzechletnich i ściągania wkładek emerytalnych, jakie mają zastosowanie do urzędników Wydziału krajowego.

IV. Sejm udziela *veniam aetatis* prowizorycznemu lustratorowi p. Krzysztofowi Fabianowi i zezwala, aby mu w razie stabilizacji policzono połowę lat, spędzonych w nauczycielskim zawodzie.

V. Sejm zezwala, aby na wypadek stabilizacji p. Marcina Wojnarowicza na posadzie lustratora Patronatu policzono mu połowę służby nauczycielskiej.

Przewodniczący:

Leo.

Sprawozdawca:

Skalkowski.

